

**Københavns Kommune
Økonomiforvaltningen**

**Direktionsnotat af maj 2014
Revision af regnskabet for 2013**

Indholdsfortegnelse

	Side
1. Indledning	1
2. Revision af regnskab 2013 – sammenfatning	3
2.1 Forventede revisionsbemærkninger	3
2.1.1 Forventede revisionsbemærkninger for 2013	3
2.1.2 Revisionsbemærkninger for tidligere år, der videreføres	3
2.2 Observationer fra årsregnskabsrevisionen for 2013	3
2.3 Revisionsopgaver udført med bistand fra Intern Revision	4
2.4 Opfølgning på ikke afsluttede observationer fra tidligere år	4
2.4.1 Opfølgning på ikke afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold	4
3. Afsluttede observationer fra tidligere år	4
3.1 Afsluttede observationer fra tidligere år, revisionsbemærkninger	4
3.2 Afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold	4
4. Afslutning	4
5. Observationer fra årsregnskabsrevisionen for 2013	6
5.1 Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab	6
5.2 Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab	7
5.3 Gennemgang af personsager på statsrefusionsområdet, der hører under Økonomiforvaltningen	8
6. Revisionsopgaver udført af Intern Revision	9
6.1 Løn- og tjenestemandspensioner	9
6.2 Balancen	9
6.3 Servicebesøg	10
6.4 Udbetaling til medarbejdere uden om lønsystemet	10

1. Indledning

Vi er ved at afslutte revisionen af årsregnskabet for Københavns Kommune for 2013 og har gennemgået regnskabet for Økonomiudvalget. Som led i revisionen rapporteres hermed vores kommentarer til udvalgets regnskab. Vi forventer ikke at afgive yderligere kommentarer til udvalgets regnskab for 2013. Vores kommentarer vil indgå i den samlede beretning om revisionen af kommunens regnskab.

Det påhviler ledelsen at tilrettelægge kontrolsystemer og forretningsgange, der er betryggende efter kommunens forhold, og det påhviler revisor at gennemgå disse forretningsgange og interne kontroller som et led i revisionen af årsregnskabet.

For en generel beskrivelse af revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling mellem ledelse og revisor henvises til revisionsberetning af 24. februar 2009.

Vi skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at revisionen først kan anses for afsluttet, når vi har underskrevet erklæringen på årsregnskabet.

På grund af Københavns Kommunes størrelse og antallet af transaktioner i økonomisystemet er det vores vurdering, at det er mest effektivt at udføre revisionen af Københavns Kommune for 2013 med udgangspunkt i en kontrolbaseret revisionsstrategi. Det betyder, at vores revision er rettet mod vurdering af Københavns Kommunes implementerede manuelle og automatiske kontroller på væsentlige regnskabsområder, der imødegår, at utilsigtet eller tilsigtet fejl begås. Ved manuelle kontroller forstår vi for eksempel ledelsens udøvende og overvågende kontrol, budgetkontrol, effektiv person- og funktionsadskillelse samt forvaltningens overholdelse af forvaltningsspecifikke ledelsesgodkendte forretningsgange eller forretningsgange udarbejdet i henhold til Kasse- og Regnskabsregulativet. Ved automatiske kontroller forstår vi kontroller, der er implementeret i kommunens finanssystem og underliggende subsystemer, der for eksempel vedrører styring af brugerrettigheds- og adgangskontroller til it-systemer, kontroller for styring af opdatering/ændring af it-systemer mv.

På områder, hvor vi finder det hensigtsmæssigt, kombineres vores revision af kommunens implementerede kontroller med specifikke substansrevisionshandlinger for at gennemføre revisionen af et givent område.

Vi har organiseret revisionen af kommunen for 2013 på samme måde som sidste år. Vi har således revideret givne transaktionskæder/regnskabsposter på tværs af kommunens forvaltninger, hvor vi finder det hensigtsmæssigt. Vi sikrer ved denne organisering af revisionen, at revisionen udføres mere effektivt med samme revisionsdybde i alle forvaltninger, samt at rapporteringen til den enkelte forvaltning bliver mere ensartet.

Følgende områder revideres efter en tværgående revisionsmetodik:

- Økonomistyring og kontrolsystemer, hvor vi foretager gennemgang af kommunens økonomistyring, herunder efterlevelse af retningslinjerne for budgetopfølgning, indhentelse af tillægsbevillinger, risikovurderinger mv.
- It-revision, hvor vi foretager en efterprøvning af kommunens it-anvendelse, herunder kontrolmiljøet omkring it-anvendelsen
- Omkostningsdisponering og udbetalinger, hvor vi tester, hvorvidt kommunens udarbejdede forretningsgange er hensigtsmæssigt og tilstrækkeligt udformet og implementeret og gennem bl.a. servicebesøg, jf. nedenfor, sikrer, at disse efterleves på kommunens forskellige niveauer
- Revision af lønninger, hvor vi dels tester kommunens interne kontrolforanstaltninger, dels gennem bl.a. servicebesøg, jf. nedenfor, sikrer, at disse efterleves på kommunens forskellige niveauer ved gennemførelse af revision af personsager

Ansvar for den samlede revision er naturligvis vores, men en del af den samlede revision gennemføres efter aftale af Intern Revision. Dette drejer sig om omkostningsdisponering og udbetalinger samt revision af lønsager, hvor Intern Revision gennemfører selve revisionen og rapporterer til forvaltningen samt os. Vores endelige konklusioner på den af Intern Revisions gennemførte revision vil i det omfang, det er relevant for den enkelte forvaltning, blive optaget i direktionsnotatet.

Formålet med denne rapport er at opsummere de forhold, som vi har konstateret i forbindelse med vores revision af forvaltningen siden afgivelsen af vores direktionsnotat af 5. februar 2014 (løbende revision for 2013), og som, vi mener, bør komme til ledelsens kendskab. De opsummerede forhold er drøftet med de personer, som har ansvaret for de pågældende forhold. I tilknytning hertil er der, hvor det er skønnet nødvendigt, tillige fremsendt servicebreve til institutioner, afdelinger mv. som mere detaljeret beskriver vores observationer og anbefalinger.

Notatet er opdelt i en beskrivelse af forventede revisionsbemærkninger for 2012, der består af revisionsbemærkninger, der er konstateret i forbindelse med revisionen for 2012, og revisionsbemærkninger, der videreføres fra tidligere år.

Notatet indeholder endvidere forhold i øvrigt, der er identificeret i forbindelse med revisionen for 2013, samt opfølgning på forhold vi bemærkede i forbindelse med revisionen for tidligere år, der ikke blev anset for afsluttet ved vores direktionsnotat af 5. februar 2014.

Hvert område, som vi har gennemgået i forbindelse med revisionen, er markeret med et af nedenstående symboler:

Symbol	Betydning
	Der er tale om graverende forhold, f.eks. i form af en sandsynlig lovovertrædelse eller en væsentlig tabsrisiko.
	Revisionsområdet vurderes som ikke betryggende, og der er behov for skærpet fokus fra ledelsen, da der er behov for væsentlige forbedringer. Afgørende/betydelige forhold hvor vi anbefaler hurtig handling.
	Revisionsområdet vurderes som mindre betryggende, og der er behov for opmærksomhed fra ledelsen, da der er usikkerhed eller behov/mulighed for forbedringer.
	Revisionsområdet vurderes som relativt betryggende, og der er alene behov for forbedringer af mindre væsentlig karakter. Øvrige anbefalinger, herunder forhold der påvirker dagligdags aktiviteter.
	Revisionsområdet har ikke givet anledning til kommentarer.

Som det fremgår af afsnit 2 "Revision af regnskab 2013 - sammenfatning" er der identificeret svagheder i enkelte af de gennemgåede revisionsområder i forvaltningen.

2. Revision af regnskab 2013 – sammenfatning

2.1 Forventede revisionsbemærkninger

2.1.1 Forventede revisionsbemærkninger for 2013

Revisionsbemærkninger	Konklusion	Afsnit
Der er ikke konstateret nye forhold i 2013, der forventes at give anledning til revisionsbemærkning.	-	-

2.1.2 Revisionsbemærkninger for tidligere år, der videreføres

Revisionsbemærkninger for tidligere år	Konklusion	Afsnit
Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab – revisionsbemærkning nr. 4 fra 2012		5.1

2.2 Observationer fra årsregnskabsrevisionen for 2013

Revisionsområde	Konklusion	Afsnit
Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab		5.1
Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab		5.2
Gennemgang af personsager på statsrefusionsområdet, der hører under Økonomiforvaltningen		5.3

2.3 Revisionsopgaver udført med bistand fra Intern Revision

Revisionsområde	Konklusion	Afsnit
Løn- og tjenestemandspensioner		6.1
Balancen		6.2
Servicebesøg		6.3
Udbetaling til medarbejdere uden om lønsystemet		6.4

2.4 Opfølgning på ikke afsluttede observationer fra tidligere år

Ledelsens initiativer på nedenstående revisionsområder fra tidligere år er ikke tilendebragt, og vi har under de enkelte afsnit beskrevet, hvorfor vi ikke på nuværende tidspunkt vurderer, at forholdene er afsluttet.

2.4.1 Opfølgning på ikke afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold

Opfølgning på ikke afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold	Konklusion	Afsnit
Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab		5.2

3. Afsluttede observationer fra tidligere år

3.1 Afsluttede observationer fra tidligere år, revisionsbemærkninger

Afsluttede observationer fra tidligere år, revisionsbemærkninger	Oprindelig konklusion	Afsluttet
Generel forbedring af processer og rutiner vedrørende årsregnskabs balance – revisionsberetning nr. 8 for 2011		

3.2 Afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold

Afsluttede observationer fra tidligere år, øvrige forhold	Oprindelig konklusion	Afsluttet
Ledelseskontrol og systemafstemning på statsrefusionsområdet, der hører under Økonomiforvaltningen		

4. Afslutning

I henhold til proceduren for revisionsrapportering, som er besluttet af Borgerrepræsentationen 11. februar 2010, skal dette notat fremsendes til fagudvalget med direktionens kommentarer inden for 3 uger.

Vi foreslår derfor, at vores observationer og anbefalinger gennemgås af forvaltningen, og at ledelsen anfører deres kommentarer til vores observationer og anbefalinger. Herefter færdiggør vi direktionsnotatet med forvaltningens kommentarer, herunder eventuelle besluttede tiltag og aftalte deadlines.

København, den 23. juni 2014

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

Allan Bojer
revisor

5. Observationer fra årsregnskabsrevisionen for 2013

5.1 Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab

Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab

Deloitte's kommentarer

Prioritet

Vi har gennemgået overholdelsen af kommunens bevillingsregler, herunder at der er indhentet behørig tillægsbevillinger, og at der i forbindelse med regnskabsafslutningen er afgivet tilstrækkelige regnskabsforklaringer, hvor der er konstateret væsentlige afvigelser i forhold til budgettet.

Vi kan på grundlag af vores gennemgang af udvalgsregnskaberne tilslutte os, at der i 2013 har været en tilfredsstillende budgetstyring på bevillingsområderne service, anlæg og overførsler.

Dette niveau er derimod endnu ikke opnået på bevillingen til Finansposter, da der – som i tidligere år – er observeret afvigelser mellem budget og regnskab. Observationerne er særskilt rapporteret i direktionsnotatet til beskæftigelsesudvalget og i efterfølgende afsnit vedrørende økonomiudvalget.

Observationerne fra 2012 gav anledning til revisionsbemærkning nr. 4, hvoraf de bl.a. fremgår:

"Vi skal anbefale, at Økonomiudvalget sikrer, at Økonomiforvaltningens tiltag til forbedring af økonomistyringen af kommunens bevillinger til finansposter bliver effektueret."

Vi anførte under samme punkt:

"Budgetlægning og regnskabsføring af finansposter er forvaltningernes ansvarsområde, men ØKF vil igangsætte tiltag til at opdatere bevillingsreglerne, cirkulæret for budgetopfølgning samt regnskabscirkulæret, så der kommer klarere rammer om reglerne for budgetlægning, budgetopfølgning og regnskabsaflæggelse på finansposter. Reglerne vil være på plads inden årets udgang."

Siden afgivelse af vores beretning er følgende efter det oplyste gennemført:

- I regnskabscirkulæret er opfølgningen på finansposterne præciseret med henblik på en ensartet tilgang til regnskabsforklaringerne, herunder en inddeling i hovedkonto 7, langfristede balanceposter og øvrige balanceposter
- Derudover er bevillingsreglerne præciseret, så det klart fremgår, hvilke områder der skal budgetlægges samt, hvilke retningslinjer der gælder specifikt for hvert af de tre områder
- Det fremgår af cirkulæret for budgetopfølgning, at der vil være fokus på forvaltningernes opfølgning og forklaringer på finansposter

Bevillingskontrol af kommunens samlede regnskab

Herudover har ØKF holdt kurser for forvaltningerne vedrørende finansposterne. Vi kan tiltræde de af ØKF foretagne tiltag, der dog først vil blive endeligt implementeret til brug for budgetopfølgningerne og regnskabsaflæggelsen for 2014.

Vi anbefaler, at den beskrevne fokus på bevillingssystemet for finansposter opretholdes fremadrettet.

Ledelsens kommentarer

Økonomiforvaltningen deler revisionens vurdering af, at der på trods af de igangsatte tiltag, som allerede har haft en positiv effekt på bevillingsstyringen af kommunens finansposter, fortsat er potentiale for at forbedre budgetstyringen på bevillingsområdet.

ØKF vil derfor fortsat have fokus på forbedringen af styringen på området. Da regelgrundlaget er opdateret, vil der ud over fortsættelsen af informationsaktiviteterne, være øget fokus på controlling af udvalgenes budgetter, budgetopfølgninger og regnskaber. I dette arbejde vil der blive lagt endnu mere vægt på realistiske prognoser ift. det forventede regnskab med forpligtende krav om kompenserende handlinger eller tilpasning af budgetterne, hvis der forventes afvigelser.

ØKF vil drøfte regelgrundlaget og den øgede controllingindsats med forvaltningerne i regi af Budget- og Regnskabskredsen.

Ansvarlig

Status

5.2 Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab

Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab

Deloitte's kommentarer

Prioritet

Forvaltningen har et samlet mindreforbrug på 828,4 mio.kr. svarende til 2,5% af det korrigerede budget på 33.292,2 mio.kr. Mindreforbruget kan henføres til flere forskellige områder jf. forvaltningens regnskabsforklaringer.

Vi har gennemgået regnskabsforklaringerne og efter vores opfattelse hviler forvaltningens budgetopfølgning på et validt datagrundlag. Men samtidig må vi konstatere, at forvaltningens budgetstyring ikke har forhindret et betydeligt mindreforbrug. Eksempelvis er det under bevillingsområdet *Skatte, tilskud og udligning* et mindreforbrug på 134,7 mio.kr., hvoraf 37,7 mio.kr. vedrører en fejlpostering af momsrefusion fra 2012 som ikke er medtaget i oktober måneds regnskabsprognose.

Vi skal anbefale, at forvaltningen fortsat har fokus på at sikre, at der ikke er væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal.

Bevillingskontrol af økonomiudvalgets regnskab

Ledelsens kommentarer

Deloitte angiver, at afvigelsen mellem korrigeret budget og regnskabet er 828,4 mio.kr. Heraf skyldes 762,3 mio.kr. afvigelser på finansposter. Den resterende afvigelse på 66,1 mio.kr. vedrører bl.a. en ændret regnskabspraksis af Movia, hvor Københavns Kommune fik udbetalt en efterregulering på 20,8 mio.kr. i december 2013.

Afvigelsen på finansposter skyldes primært bevægelser på *Øvrige balanceposter* på 599,8 mio.kr. som ikke er underlagt krav om budgetlægning.

Den væsentligste afvigelse ligger dermed på *Skatter, tilskud og udligning* og udgør 134,7 mio.kr. En stor del af afvigelsen skyldes færre reguleringer fra SKAT i slutningen af fjerde kvartal 2013 end forventet (60,0 mio.kr.). Området er kendetegnet ved at være svært forudsigeligt. Dertil kommer den af Deloitte nævnte fejlpostering på 37,7 mio.kr.

Økonomiforvaltningen er enig i revisionens anbefaling og vil fremadrettet:

- Sikre overholdelse af bevillingerne ved controlling ifm. prognoserne
- Øge fokus på købsmomsområdet i Center for Økonomi

Økonomiforvaltningen vil med Koncernservice afklare mulighederne for indførelse af kontrol af bevillingsmæssig dækning for regnskabsmæssige registreringer.

Ansvarlig

Status

5.3 Gennemgang af personsager på statsrefusionsområdet, der hører under Økonomiforvaltningen

Personsager med statsrefusion, beboerindskudslån

Deloitte's kommentarer

Prioritet

Vi har i forbindelse med vores revision af personsager foretaget gennemgang af i alt 5 sager vedrørende beboerindskudslån. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

6. Revisionsopgaver udført af Intern Revision

6.1 Løn- og tjenestemandspensioner

Løn- og tjenestemandspensioner	
Observation	Prioritet
<p>Som led i vores revisionsplanlægning har vi aftalt med Intern Revision, at de udfører revisionen af løn- og tjenestemandspensioner. Det er fortsat os, der har det overordnede ansvar for revisionens udførelse, og vi deltager derfor aktivt i planlægningen af revisionsindsatsen på dette område. Vi afholder opfølgingsmøder med Intern Revision under udførelse af revisionsopgaven, og vi foretager review af det udførte revisionsarbejde.</p> <p>Vi har aftalt med Intern Revision, at Intern Revision udarbejder rapporteringen vedrørende revisionen af løn- og tjenestemandspensioner, som vi godkender, inden den tilgår forvaltningen.</p> <p>Hovedkonklusionen fra gennemgangen er ifølge rapport af 30. april 2014:</p> <p><i>"Det er sammenfattende vores vurdering, at lønrevisionen ikke har givet anledning til væsentlige bemærkninger vedrørende lønudbetalinger til medarbejdere ansat i ØKF. Vi vurderer på dette grundlag, at de etablerede processer på lønområdet har bidraget til, at der ikke forekommer væsentlige fejl i regnskabet."</i></p> <p>For yderligere redegørelse henvises til Intern Revisions rapport "Revision af lønområdet i 2013-regnskabet".</p>	

6.2 Balancen

Balancen	
Observation	Prioritet
<p>Intern revision har i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2013 bistået med revision af de udarbejdede afstemninger af balancekonti. Vi har foretaget gennemgang af det af Intern Revision udførte arbejde. Der er ikke konstateret forhold, der giver anledning til væsentlige kommentarer for Økonomiforvaltningen.</p>	

6.3 Servicebesøg

Servicebesøg	
Observation	Prioritet
<p>Intern Revision (IR) har i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2013 foretaget uanmeldt beholdningseftersyn på et center samt ordinært serviceeftersyn hos et center i Økonomiforvaltningen. De foretagne eftersyn har omfattet en vurdering af udvalgte forretningsgange og interne kontroller på følgende hovedområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uanmeldt beholdningseftersyn; der omfatter et eftersyn af kontantkassen, en vurdering af forretningsgange og interne kontroller for håndteringen af kontantkasse, bank og afstemninger. Endvidere har beholdningseftersynet omfattet en kontrol af den fysiske tilstedeværelse af en række anskaffelser i 2013 • Ordinært serviceeftersyn; der omfatter en vurdering af forretningsgange og interne kontroller i relation til indkøbsprocessen, løn- og personaleområdet, budgetopfølgning samt ledelsestilsyn <p>Ud over rapporter vedrørende de enkelte besøg har IR afgivet samlerapport dateret den 3. april 2014. Hovedkonklusionen fra gennemgangen er ifølge rapporten:</p> <p>Ordinært serviceeftersyn: <i>"Det er IR's vurdering, at den overordnede drift af enheden varetages hensigtsmæssigt, og at enheden er bekendt med risici som følge heraf. IR har i forbindelse med de ordinære serviceeftersyn konstateret flere forhold, hvor rutinerne med fordel kan forbedres."</i></p> <p>Uanmeldt beholdningseftersyn: <i>"Det er IR's overordnede vurdering, at der generelt har været etableret hensigtsmæssige interne forretningsgange. IR har dog i relation til kontantkassen og banken haft bemærkninger til etablering eller forbedring af forretningsgangene."</i></p> <p>Vi har foretaget gennemgang og vurdering af samlerapporten, hvilket ikke har givet os anledning til yderligere kommentarer.</p>	

6.4 Udbetaling til medarbejdere uden om lønsystemet

Udbetaling til medarbejdere uden om lønsystemet	
Observation	Prioritet
<p>Intern Revision (IR) har i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2013 foretaget en risikorettet gennemgang af udvalgte større beløbsmæssige udbetalinger i 2013 til Økonomiforvaltningens medarbejdere, som ikke er foretaget via lønsystemet.</p>	

Udbetaling til medarbejdere uden om lønsystemet

Ved den stikprøvevise gennemgang har IR ikke konstateret forhold, der indikerer, at medarbejdere uretmæssigt har modtaget udbetalinger. Men der er enkelte mindre observationer, som har givet anledning til anbefalinger.

For detaljeret redegørelse henvises til rapporteringen fra Intern Revision af den 1. april 2014. Vi har foretaget gennemgang og vurdering af rapporten, hvilket ikke har givet os anledning til yderligere kommentarer.